

DOI: 10.31393/reports-vnmedical-2019-23(3)-28

УДК: 368.414.3:338

ДОСВІД НАДАННЯ ПОСЛУГИ РАНЬОГО ВТРУЧАННЯ В МУНІЦИПАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Бедрега С.М.¹, Якименко О.О.², Китаїська О.П.³, Горіщак С.П.⁴, Кривоногова О.В.⁵

¹Департамент фінансів Одеської міської ради (вул. Жуковського, 13, м. Одеса, Україна, 65026),

²Управління охорони здоров'я Одеської міської ради (вул. Косовська, 2Д, м. Одеса, Україна, 65074),

³Департамент праці та соціальної політики Одеської міської ради (вул. Косовська, 2Д, м. Одеса, Україна, 65074),

⁴КНП "Дитяча міська поліклініка №6" Одеської міської ради (просп. акад. Глушка, 32 А, м. Одеса, Україна, 65022)

⁵КНП "Одеський обласний медичний центр психічного здоров'я" Одеської обласної ради (вул. Канатна, 27, м. Одеса, Україна, 65014)

Відповідальний за листування:
e-mail: rvodkanatnaya@gmail.com

Статтю отримано 1 липня 2019 р.; прийнято до друку 2 серпня 2019 р.

Анотація. Урядом України затверджено план заходів з реалізації пілотного проекту "Створення системи надання послуги раннього втручання для забезпечення розвитку дитини, збереження її здоров'я та життя" на 2019-2021 роки. До числа пілотних регіонів, які впроваджують послугу раннього втручання, увійшли десять областей України, включаючи Одеську область. Головною метою пілотування в межах проекту є створення та розбудова системи надання послуги раннього втручання для дітей з інвалідністю або ризиком виникнення інвалідності та їх родин, підвищення якості надання послуги раннього втручання, зменшення рівня інвалідизації дітей в Україні та запобігання їх інституціоналізації у ранньому віці. Мета - на прикладі комунального некомерційного підприємства міського підпорядкування розглянути механізм впровадження послуги раннього втручання в м. Одеса. Матеріалами дослідження є принципи фінансування системи охорони здоров'я м. Одеси та робота місцевих медичних закладів за умов реформування медичної галузі; методами є опис, аналіз, синтез, узагальнення, графічний дизайн. У статті наводиться приклад фінансування послуг для населення за рахунок як національного, так і місцевого бюджетів, а також механізми координації послуг для дітей з інвалідністю або ризиком отримання інвалідності та їх сімей.

Ключові слова: раннє втручання, комунальне некомерційне підприємство, охорона здоров'я.

Вступ

Урядом України затверджено план заходів з реалізації пілотного проекту "Створення системи надання послуги раннього втручання для забезпечення розвитку дитини, збереження її здоров'я та життя" на 2019-2021 роки [4, 11].

До числа пілотних регіонів, які впроваджують послугу раннього втручання, увійшли десять областей України: Дніпропетровська, Львівська, Вінницька, Кіровоградська, Запорізька, Донецька, Закарпатська, Луганська, Харківська і Одеська [13].

Головною метою пілотування в межах проекту є створення та розбудова системи надання послуги раннього втручання для дітей з інвалідністю або ризиком виникнення інвалідності і їх родин, підвищення якості надання послуги раннього втручання, зменшення рівня інвалідизації дітей в Україні та запобігання їх інституціоналізації у ранньому віці [1, 3, 9]. Послуга раннього втручання надається дітям у віці від 0 до 4-х років, оскільки раннє виявлення біологічних та соціальних факторів ризику, які можуть привести до порушення розвитку дітей, дає можливість своєчасно почати надавати допомогу родині з дитиною раннього віку [2, 14].

Мета дослідження - на прикладі комунального некомерційного підприємства міського підпорядкування розглянути механізм впровадження послуги раннього втручання.

Матеріали та методи

Матеріалами дослідження є принципи фінансуван-

ня системи охорони здоров'я міста Одеси та робота місцевих медичних закладів за умов реформування медичної галузі; методами є опис, аналіз, синтез, узагальнення, графічний дизайн.

Результати. Обговорення

З міжнародних досліджень відомо, що фінансові інвестиції в програми підтримки дітей раннього віку мають високий коефіцієнт капіталовкладень. Проте, країни з низьким та середнім рівнем доходу на душу населення, включаючи й Україну, як правило, приділяють увагу окремим аспектам, що пов'язані з виживанням та фізичним розвитком дітей раннього віку. Міжнародні дослідження доводять існування прямого зв'язку між бідністю, безграмотністю, соціальною напругою, насильством у сім'ї, хронічними хворобами та ін. та розвитком дітей. Саме тому розвинуті держави особливу увагу приділяють політиці в сфері раннього дитинства, що надає можливість ефективно використовувати бюджетне фінансування, залучати додаткові інвестиції для покращення якості послуг для дітей та родин. Елементом ефективної державної політики є й система раннього втручання [5, 10].

Програми раннього втручання вперше були розроблені в США і країнах Західної Європи для дітей раннього віку та їх родин. В цей час більшість країн світу впроваджує послугу раннього втручання, яка довела свою ефективність [3, 31].

В Україні чисельність дітей з інвалідністю постійно зростає - так з 1991 року до 2019 кількість дітей з інвал-

ідністю зросла майже на 83 тисячі та склала біля 156 тисяч. При цьому в Україні відсутні офіційні статистичні дані щодо чисельності дітей раннього віку з порушеннями розвитку та ризиком появи таких порушень [15]. Досвід міжнародних досліджень свідчить, що вже в перші роки життя 13-18% дітей мають затримку розвитку та ризик їх виникнення, в зв'язку з чим потребують відповідної допомоги [7, 9, 18, 29]. Розрахунки з використанням моделі Хекмана доводять, що суспільні вигоди від реалізації моделі РВ є більшими, ніж витрати. Кожний долар, вкладений у послугу раннього втручання, економить державі до 17 доларів, які були б витрачені на медичні послуги, спеціалізовані навчальні програми, додаткові послуги [27].

Європейською асоціацією раннього втручання визначено, що найбільш ефективним в допомозі розвитку дітей раннього віку є підхід, який базується на таких принципах: сімейно-центроване втручання; природні контексти навчання; трансдисциплінарна робота фахівців в команді; координація та інтеграція послуг та ресурсів для дітей і сімей [28].

Згідно з пунктом 2.1 Плану заходів з виконання у 2015 році Загальнодержавної програми "Національний план дій щодо реалізації Конвенції ООН про права дитини" на період до 2016 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 26.08.2015 № 881 доручено пілотне впровадження в медичну практику надання послуг раннього втручання з метою надання підтримки родинам, які виховують дітей з порушеннями розвитку, запобігання відмові батьків від дітей з психофізичними порушеннями та потраплянню їх в інтернатні заклади, а також інвалідизації дитячого населення [6, 16, 24].

Завдання розвивати раннє втручання в Україні зафіксовано в Рекомендаціях парламентських слухань на тему: "Освіта, охорона здоров'я та соціальне забезпечення дітей з порушеннями психофізичного розвитку: проблеми та шляхи їх вирішення", що закріплені постановою Верховної Ради України від 13.01.2015 № 96-VIII [19].

Для впровадження в Україні послуг раннього втручання є наукове, практичне і методичне підґрунтя, що зафіксовано в постанові Президії Національної академії медичних наук України від 22.11.2012 № 26/2 "Про ство-

рення в Україні системи раннього втручання для реабілітації дітей перших років життя".

Відповідно до повноважень департаменту охорони здоров'я Одеської міської ради, з урахуванням вимог Законів України "Основи законодавства України про охорону здоров'я", статті 42 Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні", розпорядження Кабінету Міністрів України "Деякі питання створення системи надання послуг раннього втручання для забезпечення розвитку дитини, збереження її здоров'я та життя" від 22.05.2019 р. № 350-р [2] та протоколу засідання Міжвідомчої координаційної комісії з надання послуг раннього втручання у м. Одеса від 23.07.2019 р., керуючись наказом департаменту охорони здоров'я Одеської міської ради "Про створення на базі комунального некомерційного підприємства "Дитяча міська поліклініка № 6" Одеської міської ради Центру раннього втручання в межах пілотного проекту "Створення системи надання послуги раннього втручання для забезпечення розвитку дитини, збереження її здоров'я та життя" в КНП "ДМП № 6" ОМР функціонує центр раннього втручання.

Усі витрати на ремонт приміщення, закупівлю реабілітаційного обладнання, виготовлення меблів проведено за рахунок коштів, отриманих установою від Національної служби здоров'я України, у тому числі фінансування заробітної плати співробітників Центру (адміністратор, лікар-дитячий невролог, психолог, логопед, фахівець з фізичної реабілітації, фахівець з соціальної роботи).

Крім цього, на даний час департаментом праці та соціальної політики Одеської міської ради проводиться розробка проекту Міської програми "Рівність" на 2020-2023 роки (табл. 1). В рамках реалізації Програми щорічно планується фінансувати наступні заходи:

1. Проведення тренінгів для мультидисциплінарних команд раннього втручання, які проводяться національними тренерами раннього втручання.
2. Проведення щорічної конференції "Літня школа раннього втручання", в якій прийматимуть участь фахівці з України, міжнародні експерти, а також батьки дітей з особливими потребами.
3. Надання матеріальної допомоги на закупівлю або

Таблиця 1. Зміни до міської програми "Рівність".

Цільова програма	Заходи	2019 рік, тис. грн.	2020 рік (планується), тис. грн.
Міська програма "Рівність"	Усього за Програмою	339,8	1100,0
	Створення системи раннього втручання та сприяння розвитку інклюзивної освіти	67,8	0,0
	Впровадження інформаційної підтримки пілотного проекту "Надання послуг з раннього втручання"	32,0	50,0
	Проведення тренінгів для мультидисциплінарних команд раннього втручання		450,0
	Проведення щорічної конференції "Літня школа раннього втручання"		500,0
	Надання матеріальної допомоги на закупівлю інформаційно-комунікативних технологій	140,0	0,0
	Виплата грошової компенсації на адаптивне обладнання для позиціонування дитини	100,0	100,0

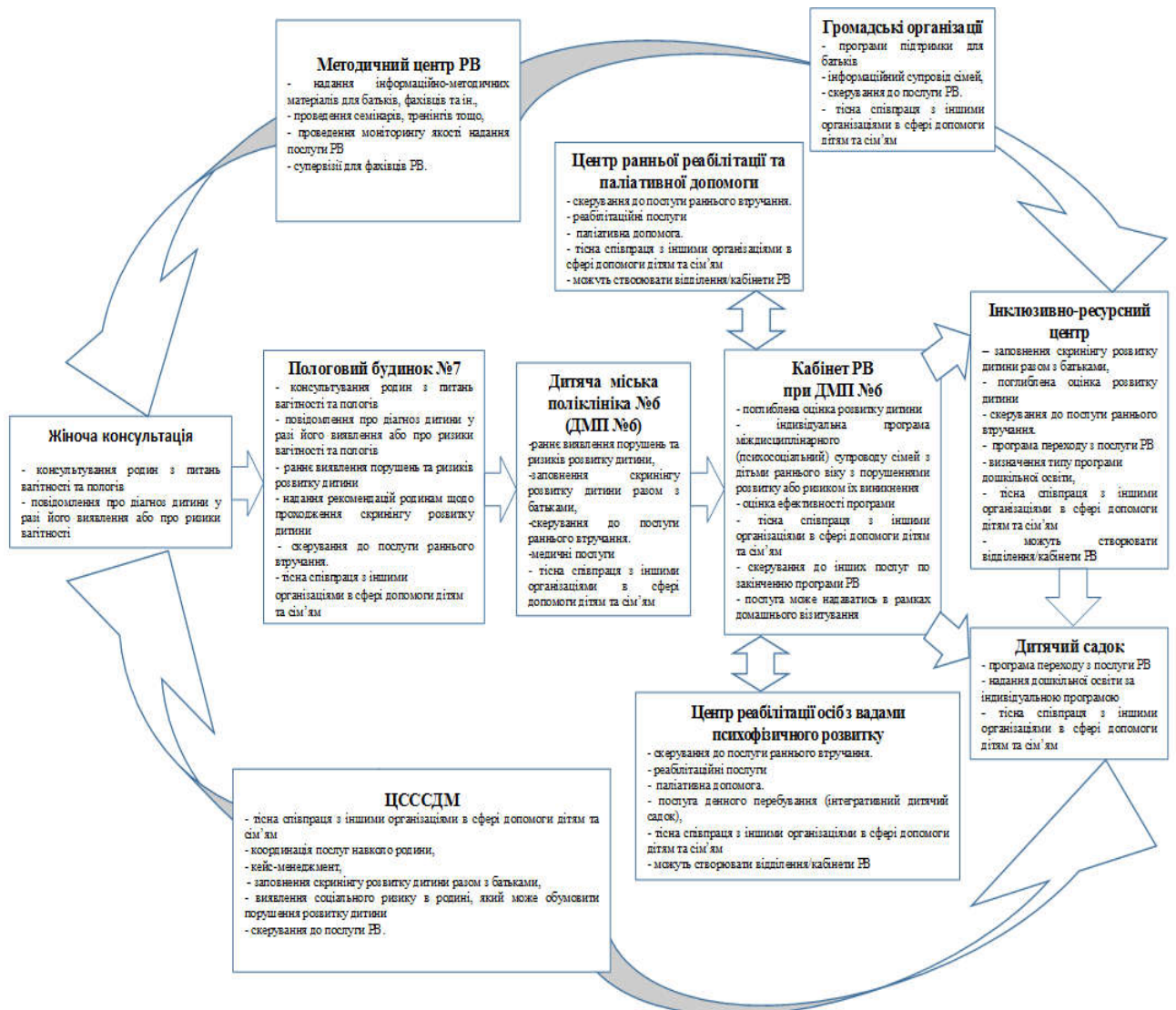

Рис. 1. Координація послуг для дітей і сімей в Київському районі м. Одеси.

виготовлення індивідуальних адаптованих засобів реабілітації для сімей, які цього потребують.

Планом дій на 2019 рік по впровадженню послуги раннього втручання в м. Одеса враховано наступні компоненти:

1. Підготовка пропозицій щодо розширення переліку установ (закладів) та організацій, задіяних у реалізації пілотного проекту "Створення системи надання послуг раннього втручання" у м. Одеса [22];
2. Підготовка пропозицій щодо обладнання кабінетів раннього втручання та введення штатних одиниць для забезпечення їх;
3. Розробка та затвердження порядку міжгалузевої взаємодії закладів (установ), незалежно від форми власності та відомчого підпорядкування з питань надання послуг раннього втручання ("Служба з надання послуг раннього втручання") у м. Одеса;
4. Розробка Порядку раннього виявлення (скринінгу)

у дітей відставання та порушення розвитку та надання послуг раннього втручання;

5. Проведення тренінгів міждисциплінарних команд раннього втручання, їх навчання та підвищення кваліфікації за відповідними спеціальностями та професіями.

Для ефективного функціонування послуги раннього втручання важливо приділяти увагу координації між різними послугами для дітей і сімей, зокрема розроблення механізмів направлення до послуги раннього втручання та механізму переходу до системи дошкільної освіти (рис. 1).

Послуга раннього втручання має безкоштовно надаватися кожній родині, яка виховує дитину з інвалідністю або ризиком отримання інвалідності, тому має бути фінансово забезпечена державою. Зазвичай, фінансова складова системи раннього втручання залежить від політики країни в соціально-економічній сфері. Фінансування може здійснюватися з державного та місцевих

бюджетів, із витрат передбачених на сферу охорони здоров'я, соціального захисту та освіти, а також залучатися кошти приватних осіб, батьків, міжнародних організацій [9, 12, 20].

Висновки та перспективи подальших розробок

1. В Україні спостерігається позитивна тенденція в межах реформування медичної галузі щодо можливості фінансування послуг для населення за рахунок національного і місцевого бюджетів.

2. Система раннього втручання має бути фінансово доступною (безкоштовною) для кожної родини, яка її

потребує. Фінансування може здійснюватися з державного та місцевих бюджетів, із витрат передбачених на сферу охорони здоров'я, соціального захисту та освіти, а також залучатися кошти приватних осіб, батьків, міжнародних організацій.

Подальше вивчення механізмів реалізації соціальних послуг на базі установ сфери медичного обслуговування в умовах децентралізації та реформи у сфері охорони здоров'я є своєчасним та актуальним. Впровадження сучасних моделей допомоги вразливим верствам населення з використанням існуючих ресурсів (в т.ч. фінансових) є шляхом до досягнення найбільшої доступності, індивідуалізації та якості послуг.

Список посилань

- Деякі питання реалізації пілотного проекту "Створення системи надання послуг раннього втручання для забезпечення розвитку дитини, збереження її здоров'я та життя": Розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 № 948-р. Взято з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/948-2016-%D1%80>.
- Деякі питання створення системи надання послуги раннього втручання для забезпечення розвитку дитини, збереження її здоров'я та життя: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 22 травня 2019 р. № 350-р Взято з <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/deyaki-pitannya-stvorennya-sistemi-nadannya-poslugi-rannogo-vtruchannya-dlya-zabezpechennya-rozvitku-ditini-zberezhennya-yiyi-zdorovuyata-zhittya>.
- Доброва-Кроп, Н. (2014). *Раннее вмешательство: Ключевые аспекты и международный опыт. Международный детский фонд ООН (ЮНИСЕФ)*. Киев.
- Ибука, М. (2011). После трёх уже поздно; пер. с англ. Н. Перовой. Москва: Альпина нон-фикшн.
- Кожевникова, Е. В., & Клочкова, Е. В. (Ред.). (2017). *Нет необучаемых детей. Книга о раннем вмешательстве*. СПб: КАРО.
- Конвенція ООН про права дитини. Взято з https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021.
- Конвенція ООН про права осіб з інвалідністю, ратифікована Законом України № 1767-VI від 16.12.2009, поточна редакція від 06.07.2016. Взято з https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_g71.
- Кукуруза, А. В. (2002). Системная модель оказания помощи детям раннего возраста с нарушениями развития. Вестник Харьковского ун-та. *Психология*, 550, 2, 158.
- Кукуруза, Г. В. (2007). *Модель послуг ранньої реабілітації та інтеграції дітей з особливими потребами. В Як організувати інноваційні соціальні послуги для дітей з особливими потребами. Моделі та документи. Рання інтеграція та інклюзивне навчання*. (с. 96-116). Київ: ТОВ "ЛДЛ".
- Людвиг, Л. Б., Бурлака, В. В., & Шевцов, А. Г. (2007). *Вступ до абілітації та реабілітації дітей з обмеженнями життєдіяльності: навчально-методичний посібник*. Київ: ГЕРБ.
- Миколайчук, М. І. (2007). *Особливості психосоціального розвитку сиблінгів дітей з психофізичними вадами*. (Дис. канд. псих. наук). Львів.
- Міхановська, Н. Г., Кукуруза, Г. В., & Кравцова, А. М. (2005). *Процедура оцінки розвитку дітей раннього віку в системі раннього втручання: методичні рекомендації* (Узгоджено АМН України та МОЗ України). Харків.
- Міщук, Т. (2011). Чи буде в Україні надаватися послуга "раннє втручання"? *НейроNews*, 5/3. Взято з <https://neuronews.com.ua/ua/issue-article-518/Chi-bude-v-Ukrayini-nadavatisya-posluga-rannie-vtruchannya-#gsc.tab=0>.
- Пасічник, І. П., & Кукуруза, Г. В. *Міждисциплінарна сімейно-центрирована програма раннього втручання на етапі первинної медико-санітарної допомоги дітям*, Матеріали конференції. Взято з <https://med-expert.com.ua/ua/mizhdisciplinarna-simejno-centrovana-programa-rannogovtruchannja-na-etapi-pervinnoi-mediko-sanitarnoi-dopomogiditjam>.
- Про затвердження Національної стратегії у сфері прав людини: Указ Президента України від 25.08.2015 р. № 501. Взято з <https://www.president.gov.ua/documents/5012015-19364>.
- Про затвердження плану заходів з виконання у 2015 році Загальнодержавної програми "Національний план дій щодо реалізації Конвенції ООН про права дитини" на період до 2016 року": Розпорядження Кабінету Міністрів України від 26.08.2015 р. № 881-р. Взято з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1065-17>.
- Про затвердження плану пріоритетних дій Уряду на 2018 рік: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 28 березня 2018 р. № 244-р Взято з <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/244-2018-p>.
- Про заходи, спрямовані на забезпечення додержання прав осіб з інвалідністю: Указ Президента України від 13.12.2016 р. № 553/2016. Взято з <https://www.president.gov.ua/documents/5532016-20914>.
- Про Рекомендації парламентських слухань на тему: "Освіта, охорона здоров'я та соціальне забезпечення дітей з порушеннями психофізичного розвитку: проблеми та шляхи їх вирішення": Постанова Верховної Ради України від 13.01.2015 р. № 96-VIII. Взято з http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T150096.html.
- Про Рекомендації парламентських слухань на тему: "Сімейна політика України - цілі та завдання": Постанова Верховної Ради України від 08.12.2015 р. № 854. Взято з <https://zakon.rada.gov.ua/go/854-19>.
- Про робочу групу з опрацювання пропозицій щодо реформування системи інституційного догляду та виховання дітей: Розпорядження Президента України від 25.12.2015 р. № 818. Взято з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/818/2015-%D1%80%D0%BF>.
- Про соціальні послуги: Закон України від 17.01.2019, № 2671-VIII Взято з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19>.
- Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю: Закон України 21.06.2001, № 2558-III. Взято з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2558-14/stru>.
- Рекомендації Комітету ООН з прав людей з інвалідністю "Заключні зауваження стосовно першої доповіді України"

- (2015 р.). Взято з <https://www.msp.gov.ua/timeline/Realizaciya-norm-Konvencii-pro-prava-osib-z-invalidnistyu.html>.
25. Стасенко, Т. Раннє втручання: для якісної послуги необхідна ефективніша міжвідомча координація. Взято з <https://www.umj.com.ua/article/129279/rannye-vtruchannya-dlya-yakisnoyi-poslugi-neobhidna-efektivnisha-mizhvidomcha-koordinatsiya>.
 26. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV Взято з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.
 27. Barrett, S. W. (2000). *Economics of early childhood intervention. Editors, Handbook of Early Childhood Intervention*. (Second Edition). Cambridge, United Kingdom: Cambridge University Press.
 28. Individualized Family Service Plan Process Guidance Handbook. (2014). Educational and Developmental Intervention Services (EDIS) Comprehensive System of Personnel Development (2014). Retrieved from <http://ectacenter.org/eco/assets/pdfs/EDISIFSPProcessGuidanceHandbook.pdf>.
 29. Integrated Early intervention Teams: www.integrativevroeghulp.nl.
 30. Paul Martin, (ECI coordinator). Early Intervention: from theory to practice. *A Social Care perspective, Regional Report in Sofia*, November 2015. Retrieved from http://early.dextel.net/early_intervention.html <http://inclusiveearlychildhood.ca/files/2015/01/Underwood-Frankel-2012.pdf>
 31. World Health Organisation (2011). World Report on Disability, Geneva, Switzerland, WHO. Retrieved from https://www.who.int/disabilities/world_report/2011/report.pdf.

References

1. Деякі питання реалізації пілотного проєкту "Створення системи надання послуг раннього втручання для забезпечення розвитку дитини, збереження її здоров'я та зйгтття" [Some Issues of Implementation of the Pilot Project "Creation of an Early Intervention Services Provision System to Ensure the Child's Development, Preservation of Health and Life"]: Розпорядження Кабінету Міністрів України [Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine] від 14.12.2016 № 948-р. Взято з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/948-2016-%D1%80>.
2. Деякі питання створення системи надання послуги раннього втручання для забезпечення розвитку дитини, збереження її здоров'я та зйгтття [Some Issues of Establishing a System of Early Intervention Services to Ensure the Child's Development, Preservation of Health and Life]: Розпорядження Кабінету Міністрів України [Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine] від 22 травня 2019 р. № 350-р Взято з <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/deyaki-pitannya-stvorenniya-sistemi-nadannya-poslugi-rannogo-vtruchannya-dlya-zabezpechennya-rozvitku-ditini-zberezhennya-yiyi-zdorovya-ta-zhyttia>.
3. Dobrova-Krol, N. (2014). *Rannee vmeshatel'stvo: Klyuchevye aspekty i mezhdunarodnyy opyt [Early Intervention: Key Aspects and International Experience]. Mezhdunarodnyy detskij fond OON (YUNISEF) [United Nations International Children's Fund (UNICEF)]*. Kiev.
4. Ibuka, M. (2011). *Posle tryoh uzhe pozdno [After three it's too late]; per. s angl. N. Perovoj*. Moskva: Alpina non-fikshn.
5. Kozhevnikova, E. V., & Klochkova, E. V. (Red.). (2017). *Net neobuchaemyh detej. Kniga o rannem vmeshatel'stve [No untrained children. A book about early intervention]*. SPb: KARO.
6. Конвенція ООН про права дитини [UN Convention on the Rights of the Child]. Взято з https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021.
7. Конвенція ООН про права осіб з інвалідністю, ратифікована Законом України [UN Convention on the Rights of Persons with Disabilities, ratified by Law of Ukraine] № 1767-VI від 16.12.2009, поточна редакція від 06.07.2016. Взято з https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_g71.
8. Kukuza, A. V. (2002). Sistemnaya model okazaniya pomoshi detyam rannego vozrasta s narusheniyami razvitiya [A systematic model for assisting young children with developmental disabilities]. *Vestnik Harkovskogo un-ta. Psihologiya - Bulletin of Kharkov University. Psychology*, 550, 2, 158.
9. Kukuza, H. V. (2007). *Model posluh rannoi reabilitatsii ta intehtatsii ditei z osoblyvymy potrebamy. V Yak orhanizuvaty innovatsiini sotsialni posluhy dia ditei z osoblyvymy potrebamy. Modeli ta dokumenty. Rannia intehtatsiia ta inkluzivne navchannya [Model of services for early rehabilitation and integration of children with special needs. In How to organize innovative social services for children with special needs. Models and documents. Early integration and inclusive learning]*. (s. 96-116). Kyiv: TOV "LDL".
10. Liundkvist, L. B., Burlaka, V. V., & Shevtsov, A. H. (2007). *Vstup do abilitatsii ta reabilitatsii ditei z obmezheniamy zhyttiedialnosti: navchalno-metodychnyi posibnyk [Introduction to the rehabilitation and rehabilitation of children with life-limiting activities: a manual]*. Kyiv: HERB.
11. Mykolaichuk, M. I. (2007). *Osoblyvosti psikhosotsialnoho rozvytku syblinhiv ditei z psikhofizychnymy vadamy [Features of psychosocial development of siblings of children with psychophysical disabilities]*. (Dys. kand. psyk. nauk). Lviv.
12. Mikhnovska, N. H., Kukuza, H. V., & Kravtsova, A. M. (2005). *Protседura otsinky rozvytku ditei rannoho viku v systemi rannoho vtruchannia: metodychni rekomendatsii (Uzghodzheno AMN Ukrainy ta MOZ Ukrainy) [Procedure for assessment of early childhood development in the early intervention system: guidelines (Agreed by AMS of Ukraine and Ministry of Health of Ukraine)]*. Kharkiv.
13. Mishchuk, T. (2011). *Chy bude v Ukraini nadavatsiia posluha "rannie vtruchannia"? [Will there be an early intervention service in Ukraine?]*. *NeiroNews*, 5/3. Взято з <http://neuronews.com.ua/ua/issue-article-518/Chi-bude-v-Ukrayini-nadavatsiia-posluga-rannie-vtruchannia-#gsc.tab=0>.
14. Pasichnyk, I. P., & Kukuza, H. V. *Mizhdystsyplinarna simeino-tsentrovana prohrama rannoho vtruchannia na etapi pervynnoi medyko-sanitarnoi dopomohy ditiam*, Materialy konferentsii [Interdisciplinary family-centered early intervention program for primary health care for children, Conference Proceedings]. Взято з <https://med-expert.com.ua/ua/mizhdisciplinarna-simejno-centrovana-programa-rannogo-vtruchannia-na-etapi-pervynnoi-mediko-sanitarnoi-dopomogi-ditjam>.
15. Pro zatverdzhennia Natsionalnoi stratehii u sferi prav liudyny: Ukaz Prezidenta Ukrainy [On approval of the National Human Rights Strategy: Presidential Decree] від 25.08.2015 р. № 501. Взято з <https://www.president.gov.ua/documents/5012015-19364>.
16. Pro zatverdzhennia planu zakhodiv z vykonannia u 2015 rotsi Zahalnodержavnoi prohramy "Natsionalnyi plan dii shchodo realizatsii Konvencii ООН pro prava dityny" na period do 2016 roku" [On approval of the plan of measures for implementation in 2015 of the National Program "National Action Plan for the Implementation of the UN Convention on the Rights of the Child" for the period up to 2016"]: Розпорядження Кабінету Міністрів України [Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine] від 26.08.2015 р. № 881-р. Взято з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1065-17>.
17. Pro zatverdzhennia planu priorytetnykh dii Uriadu na 2018 rik [On approval of the Government's Priority Action Plan for 2018]: Розпорядження Кабінету Міністрів України [Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine] від 28 березня 2018 р. № 244-р Взято з <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/244-2018-r>.
18. Pro zakhody, spriamovani na zabezpechennia doderzhannia prav osib z invalidnistiu [On measures aimed at ensuring

- observance of the rights of persons with disabilities]: Ukaz Prezidenta Ukrainy [Presidential Decree] vid 13.12.2016 r. № 553/2016. Vziato z <https://www.president.gov.ua/documents/5532016-20914>.
19. Pro Rekomendatsii parlamentskykh slukhan na temu: "Osvita, okhorona zdorovia ta sotsialne zabezpechennia ditei z porushenniamy psikhofizychnoho rozvytku: problemy ta shliakhy yikh vyrishennia" [On the Recommendations of the Parliamentary Hearings on "Education, Health Care and Social Welfare of Children with Disabilities: Problems and Solutions"]: Postanova Verkhovnoi Rady Ukrainy [Verkhovna Rada of Ukraine] vid 13.01.2015 r. № 96-VIII. Vziato z http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T150096.html.
 20. Pro Rekomendatsii parlamentskykh slukhan na temu: "Simeina polityka Ukrainy - tsili ta zavdannia" [On the Recommendations of the Parliamentary Hearings on "Family Policy of Ukraine - Goals and Tasks"]: Postanova Verkhovnoi Rady Ukrainy [Resolution of the Verkhovna Rada of Ukraine] vid 08.12.2015 r. № 854. Vziato z <https://zakon.rada.gov.ua/go/854-19>.
 21. Pro robochu hrupu z opratsiuvannia propozytsii shchodo reformuvannia systemy instytutsiinoho dohliadu ta vykhovannia ditei [On the working group on the proposal for reforming the institutional care and upbringing of children]: Rozporiadzhennia Prezidenta Ukrainy [Presidential Decree] vid 25.12.2015 r. № 818. Vziato z <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/818/2015-%D1%80%D0%BF>.
 22. Pro sotsialni posluhy [On social services]: Zakon Ukrainy [Law of Ukraine] vid 17.01.2019, № 2671-VIII Vziato z <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19>.
 23. Pro sotsialnu robotu z simiami, ditmy ta moloddu [On social work with families, children and youth]: Zakon Ukrainy [Law of Ukraine] 21.06.2001, № 2558-III. Vziato z <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2558-14/stru>.
 24. Rekomendatsii Komitetu OON z prav liudei z invalidnistiu "Zakliuchni zauvazhennia stosovno pershoi dopovidi Ukrainy" [Recommendations of the UN Committee on the Rights of Persons with Disabilities "Concluding Observations on the First Report of Ukraine"] (2015 r.). Vziato z <https://www.msp.gov.ua/timeline/Realizaciya-norm-Konvencii-pro-prava-osib-z-invalidnistyu.html>.
 25. Stasenکو, T. Rannie vtruchannia: dlia yakisnoi posluhy neobkhidna efektyvnisha mizhvidomcha koordynatsiia [Early intervention: more efficient interagency coordination is required for quality service]. Vziato z <https://www.umj.com.ua/article/129279/rannye-vtruchannya-dlya-yakisnoyi-poslugi-neobkhidna-efektivnisha-mizhvidomcha-koordinatsiya>.
 26. Tsyvilnyi kodeks Ukrainy [Civil Code of Ukraine] vid 16.01.2003 № 435-IV Vziato z <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.
 27. Barrett, S. W. (2000). *Economics of early childhood intervention. Editors, Handbook of Early Childhood Intervention*. (Second Edition). Cambridge, United Kingdom: Cambridge University Press.
 28. Individualized Family Service Plan Process Guidance Handbook. (2014). Educational and Developmental Intervention Services (EDIS) Comprehensive System of Personnel Development (2014). Retrieved from <http://ectacenter.org/eco/assets/pdfs/EDISIFSPProcessGuidanceHandbook.pdf>.
 29. Integrated Early intervention Teams: www.integrativevoeghulp.nl.
 30. Paul Martin, (ECI coordinator). Early Intervention: from theory to practice. *A Social Care perspective, Regional Report in Sofia*, November 2015. Retrieved from http://early.dextel.net/early_intervention.html <http://inclusiveearlychildhood.ca/files/2015/01/Underwood-Frankel-2012.pdf>.
 31. World Health Organisation (2011). World Report on Disability, Geneva, Switzerland, WHO. Retrieved from https://www.who.int/disabilities/world_report/2011/report.pdf.

ОПЫТ ПРЕДОСТАВЛЕНИЯ УСЛУГИ РАННЕГО ВМЕШАТЕЛЬСТВА В МУНИЦИПАЛЬНОМ УЧРЕЖДЕНИИ ЗДРАВООХРАНЕНИЯ Бедрега С.М., Якименко А.А., Китайская А.П., Горищак С.П., Кривоногова О.В.

Аннотация. Правительством Украины утвержден план мероприятий по реализации пилотного проекта "Создание системы оказания услуги раннего вмешательства для обеспечения развития ребенка, сохранения его здоровья и жизни" на 2019-2021 годы [4, 11]. К числу пилотных регионов, внедряющих услугу раннего вмешательства, вошли десять областей Украины, включая Одесскую область [13]. Главной целью пилотирования в рамках проекта является создание и развитие системы предоставления услуги раннего вмешательства для детей с инвалидностью или риском возникновения инвалидности и их семей, повышения качества предоставления услуги раннего вмешательства, снижение уровня инвалидизации детей в Украине и предотвращения их институционализации в раннем возрасте. Цель - на примере коммунального некоммерческого предприятия городского подчинения рассмотреть механизм внедрения услуги раннего вмешательства в г. Одесса. Материалами исследования являются принципы финансирования системы здравоохранения г. Одессы и работа местных медицинских учреждений в условиях реформирования медицинской отрасли; методами является описание, анализ, синтез, обобщение, графический дизайн. В статье приводится пример финансирования услуг для населения за счет как национального, так и местного бюджетов, а также механизмы координации услуг для детей с инвалидностью или риском получения инвалидности и их семей.

Ключевые слова: раннее вмешательство, коммунальное некоммерческое предприятие, здравоохранение.

EXPERIENCE OF PROVIDING EARLY INTERVENTION SERVICES IN THE MUNICIPAL HEALTH INSTITUTION

Bedrega S.M., Yakimenko O.O., Kytayska O.P., Gorishchak S.P., Kryvonogova O.V.

Annotation. The Government of Ukraine has approved a plan of measures for the implementation of the pilot project "Creating a system of early intervention services to ensure the development of the child, preserve his health and life" for 2019-2021. The pilot regions implementing the early intervention service include ten regions of Ukraine, including the Odessa region. The main goal of piloting the project is to create and develop an early intervention system for children with disabilities or the risk of disability and their families, to improve the quality of early intervention services, to reduce the level of disability of children in Ukraine and to prevent their institutionalization at an early age. The purpose is to consider, on the example of a municipal non-profit enterprise of urban subordination, a mechanism for implementing early intervention services in Odessa. The materials of the research are the principles of financing of the health care system of the city of Odessa and the work of local medical institutions in the conditions of reforming the medical industry; methods are description, analysis, synthesis, generalization, graphic design. The article provides an example of funding services for the public at the expense of both national and local budgets, as well as mechanisms for coordinating services for children with disabilities or the risk of disability and their families.

Keywords: early intervention, a non-profit utility, healthcare.